

1.2.

pyhä Brigid Kildarelainen

Pyhä ihmeidentekijä Brigid Kildarelainen on yksi kolmesta Irlannin suuresta kansallispyhästä. Toiset kaksi ovat pyhä Patrik Irlantilainen (17.3.) ja pyhä Columba Ionalainen (9.6.)

Pyhä Brigid johti perustamaansa yhteisluostaria Kildaressa. Paikan irlanninkielinen nimi, Cill Dara, tarkoittaa tammista kirkkoa tai keljaa. Pyhän Brigidin ensimmäinen kilvoittelupaikka oli suuren tammen luona. Tammea pidetäänkin Irlannissa erityisen pyhänä puuna.

Pyhän Brigidin kohdalla Jumalan armo toimi erityisesti hänen tekemissään ihmeissä, joista monet liittyivät kotieläimiin, villieläimiin ja luontoon.

Pyhä Brigid Kildarelainen, ihmeidentekijä - Suomen ortodoksinen kirkko

Bride Kildarelainen – Ortodoksi.net

Sen lisäksi, että pyhä Brigid oli yhteisluostarin igumenia, hänet myös vihittiin vahingossa piispaksi. Vaikka vihkimystä ei voikaan pitää pätevänä, oli se kuitenkin osoitus Brigidin osaksi tulleesta erityisestä armosta ja poikkeuksellisesta arvovallasta. Pyhä Brigid osallistui mm. paikallisiin piispainkokouksiin. Hän myös perusti kouluja, sekä tytöille, että pojille.

Kuvassa pyhä Brigid on kuvattu pitelemässä paimensauvaa, mikä voi viitata lampaanhoitoon, mutta myös p. Brigidin asemaan ”esipaimenena”.

Kuva: Wikimedia Commons

Bríde-jumalatar

Esikristilliset keltit palvoivat Bhríd- tai Bríde-nimistä jumalatarta, jolla oli monia yhtäläisyyksiä pyhään Brigidiin. Brídeä pidettiin mm. runoilijoiden, oppineiden ja kotieläinten suojelijana.

Kildaressa sijaitsi vanha esikristillinen pakanajumalatar Bríden palvontapaikka, jolla paloi ikuinen tuli. Nunnat alkoivat hoitaa ikivanhaa, pyhää tulta. He näkivät sen viittauksena iankaikkiseen, kolmiyhteiseen Jumalaan. Mitään keinotekoista ristiriitaa ei luotu esikristillisen ja kristillisen pyhän välille. Kelttiläinen kristillisyys kohteli hyvin arvostavasti kulttuuria, johon se juurtui.

Bríde-jumalattaren juhlaa vietettiin 1.2. Juhlan nimi oli Imbolc. Kristinuskon myötä pyhän Brigidin muistopäivä sijoitettiin samalle päivälle ja esikristillinen kultti sekoittui kristilliseen.

Imbolc

Imbolc on yksi neljästä kelttiläisestä juhlasta, jotka merkkaavat vuodenkiertoa. Toiset kolme ovat Beltane (1.5.) Lughnasadh (1.8.) ja Samhain (1.11.)

Imbolc on kevään, uuden elämän ja hedelmällisyyden juhla. Irlantilaisessa maatalouden kierrossa se on liitetty lampaiden karitsointiin. Juhlan irlanninkielinen nimi saattaakin viitata uuhenmaitoon.

Esikristillinen Imbolc on todennäköisesti saanut vaikutteita roomalaisesta Lupercalia-juhlasta, johon liittyivät rituaalinen puhdistautuminen, sekä hedelmällisyysriitit. Puhdistavien, rituaalisten tulien polttaminen kuuluu kelttiläisessä kulttuurissa kaikkiin neljään vuoden nivelkohtaan, ja niillä merkataan siirtymistä vanhasta uuteen. Kristinuskon myötä pyhät tulet liitettiin pyhään Brigidiin ja seuraavana päivänä vietettävään Kynttiläpäivään, jota kutsutaan myös Jumalansynnyttäjän puhdistautumiseksi (ks. 2.2.)

Kelttiläinen kristillisyys

Kristinusko juurtui kelttiläiselle alueelle (mm. Irlanti, Skotlanti, Wales, Bretagne) varhaiskeskiajalla. Kristillinen usko yhdistyi hyvin orgaanisesti paikallisiin uskomuksiin ja tapoihin, ja alueiden kulttuurinen omaleimaisuus säilyi. Kelttiläinen kristillisyys yhdistetäänkin usein luonnonläheisyyteen, matalaan hierarkkisuuteen ja naisten poikkeukselliseen asemaan.

Kelttiläisestä kristillisyydestä ennen ja nyt | Centre for the Study of Christian Cultures

Kuva: Pixabay/ krystianwin

Kelttiläinen risti

Kuva: Wikimedia Commons

Pyhä Brigid pitelee oikeassa kädessään tammenlehviä. Vasemmassa kädessään hänellä on öljylamppu, jossa palaa ikuinen tuli. Pyhän Brigidin päivä on samalla Kristuksen temppeliintuonnin esijuhla. Molempiin juhliin liittyy tuli.

Pyhän Brigidin päivän perinteitä

Tunnetuin pyhän Brigidin juhlan perinne on Brigidin risti. Tämä oljesta punottu risti asetetaan juhlayönä (31.1.–1.2.) kotioveen tai oven päälle suojelemaan kotia. Yöllä pyhä Brigid kulkee kodin ohi ja siunaa sen. Joka vuosi risti punotaan uudelleen ja vanha poltetaan pyhän Brigidin aattona.

Pyhän Brigidin yönä on tapana jättää ulos myös huivi, liina tai muu kangas, esimerkiksi puun oksaan. Yöllä pyhä Brigid kulkee ohi ja siunaa kankaan. Tätä siunattua kangasta on käytetty, kun on kaivattu suojelusta tai siunausta. Perinne liittyy legendaan pyhän Brigidin viitasta, joka peitti koko luostarille kaavaillun maa-alueen. Kuningas oli nimittäin luvannut, että antaa nunnille yhtä paljon maata, kuin igumenian viitalla voidaan peittää.

Juhli pyhän Brigidin päivää leipomalla irlantilainen soodaleipä. Muista siunata leipä ristinmerkillä.

Vihkosen teki Maura Ihatsu. Kannen kuva: Maura Ihatsu